

Міністерство освіти і науки України

Львівський національний університет імені Івана Франка

Географічний факультет

Кафедра ґрунтознавства

і географії ґрунтів

**ДЕРНОВІ ҐРУНТИ ДРОГОБИЦЬКОГО ПРИРОДНО-
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУ**

Курсова робота

Спеціальність – 103 Науки про Землю

Спеціалізація – Ґрунтознавство і експертна оцінка земель

Студента Грн-31:

Фігель Миколи Мар'яновича

Науковий керівник:

доктор географічних наук, професор
Кирильчук Андрій Андрійович

Національна шкала: Відрізняє

Оцінка ЕКТС: 92

Члени комісії: ЗП проф. Павлик З П.

Пітпис (прізвище та ініціали)

ЗП проф. Павлик З. П.

Пітпис (прізвище та ініціали)

ЗП проф. Кирильчук А. А.

Пітпис (прізвище та ініціали)

Львів – 2023

До захисної
468.
04.12.2023
[Handwritten signatures]

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Загальна характеристика Території дослідження	4
1.1 Геологічна будова і ґрунтоутворні породи.....	4
1.2 Рельєф.....	6
1.3 Клімат	9
1.4 Гідрогеологічні умови.....	11
1.5 Рослинний покрив	13
1.6 Ґрунтовий покрив	15
2. Методика досліджень	21
2.1. Польові дослідження.....	22
2.2. Лабораторно-аналітичні дослідження.	23
3. Морфологічні особливості досліджуваних ґрунтів	25
4. Оптимізація використання і охорона досліджуваних ґрунтів	31
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	41

Вступ

Сучасні виклики та завдання у галузі сільського господарства ставлять перед науковцями та практиками завдання вивчення та оптимізації використання родючих ґрунтів, які є основою для стабільного розвитку аграрного сектору. Однією з важливих складових цієї проблематики є дослідження дернових ґрунтів, що становлять значний ресурс для розвинених аграрних регіонів.

Об'єктом нашого вивчення є дернові ґрунти Дрогобицького сільськогосподарського району, які є важливою складовою агрокліматичних умов регіону та мають велике значення для розвитку сільського господарства. Регіон Дрогобича визначається своєю історичною, культурною та екологічною специфікою, що впливає на формування характеристик ґрунтів та їх використання в сільському господарстві.

Метою даної курсової роботи є проведення комплексного аналізу дернових ґрунтів Дрогобицького сільськогосподарського району з урахуванням їхніх фізико-хімічних та агроекологічних властивостей. Дослідження має на меті визначити специфіку цих ґрунтів, їхнє вплив на сільськогосподарську діяльність та запропонувати ефективні шляхи підвищення родючості та стійкості ґрунтів у контексті сучасних агротехнік.

Актуальність дослідження зумовлена потребою впровадження сталого та продуктивного сільськогосподарського виробництва в умовах сучасного агропромислового комплексу. Враховуючи зміну кліматичних умов та високий попит на сільськогосподарську продукцію, розуміння особливостей дернових ґрунтів регіону є критично важливим для досягнення стійкого розвитку сільськогосподарського сектору.

Дана робота буде спрямована на глибоке вивчення особливостей та проблем дернових ґрунтів Дрогобицького сільськогосподарського району з метою підвищення ефективності їхнього використання та розвитку аграрного сектору регіону.

1.1 Геологічна будова і ґрунотворні породи

Передкарпаття знаходиться у межах однієї тектонічної зони — Передкарпатського крайового прогину. З тектонічної точки зору, цей прогин розділяється на внутрішню і зовнішню зони, які відрізняються історією розвитку, будовою і повнотою стратиграфічного розрізу. Зовнішня зона формувалася в тортоні-сарматі на південно-західній окраїні мезозойської платформи, тоді як внутрішня зона виникла на початку неогену на північно-східному краї карпатської геосинкліналі.

Зовнішня зона Карпатського крайового прогину включає породи тортону і сармату, які лежать на відкладах рифею, палеозою і мезозою. Тортонські і сарматські відклади складаються з теригенно-хемогенних порід богородчанської, тираської, косівської та дашавської свит.

Контакт між зовнішньою і внутрішньою зонами Передкарпатського прогину проявляється у формі Стебницького насуву міоценових відкладів внутрішньої зони на зовнішню, а на глибині — у вигляді регіонального Стрийського глибинного розлому. Межа з платформою визначається за допомогою ступінчатих скидів.

Внутрішня зона Передкарпатського крайового прогину складається з більш давніх молас, які включають крейдові, палеогенові і неогенові відклади. Крейдові і палеогенові відклади внутрішньої зони подібні до аналогічних утворень Скибової зони Карпат, а неогенові відклади представлені нижніми і верхніми моласами (пісковиками, алевролітами, глинами, мергелями), які лежать на крейдовому і палеогеновому фліші. Товща відкладів внутрішньої зони утворена лінійно витягнутими складками, що перекинуті на північний схід і розділені на три підзони: Бориславську, Долинську і Дрогобицьку.

Відомо, що ґрунотворні породи, як правило, передають свої основні характеристики та властивості ґрунтам, які виникають на їх основі. Зокрема, гранулометричний склад верхнього генетичного горизонту ґрунту буде

аналогічний складу порід, з яких вони утворюються. Ґрунтотворними породами досліджуваних ґрунтів (дернових опідзолених) Дрогобицької передгірської структурно-ерозійної височини є карпатські делювіальні безкарбонатні суглинки, потужність яких коливається від 5 до 20 метрів і більше.[1]

Висновок:

Передкарпаття розташоване в межах Передкарпатського крайового прогину, який складається з внутрішньої і зовнішньої зон з різною історією розвитку і будовою. Зовнішня зона формувалася в тортоні-сарматі на південно-західній окраїні мезозойської платформи, тоді як внутрішня зона виникла на початку неогену на північно-східному краї Карпатської геосинклінали.

Зовнішня зона включає породи тортону і сармату, а внутрішня зона складається з більш давніх молас, включаючи крейдові, палеогенові і неогенові відклади. Контакт між зовнішньою і внутрішньою зонами проявляється у формі насуву та глибинного розлому.

Ґрунтотворні породи визначають основні характеристики ґрунтів. Наприклад, досліджувані ґрунти Дрогобицької передгірської структурно-ерозійної височини виникають на основі карпатських делювіальних безкарбонатних суглинків.

Загальною характеристикою структури Передкарпатського прогину є розмаїття тектонічних зон, різноманітність відкладів і формувань, що призводить до створення унікального геологічного середовища в регіоні.

1.2 Рельєф

Територія Дрогобицького природно-сільськогосподарського району розташована у південній частині області, в межах Передкарпаття. Захоплюючи більшість земель Дрогобицького та Стрийського районів, а також певні ділянки сільських рад Жидачівського та Старосамбірського адміністративних районів, цей район має загальну площу 266,8 тис. га. З них 75,1 тис. га призначені для сільськогосподарського використання, 0,4 тис. га – для багаторічних насаджень, 8,9 тис. га – для сінокосів та 14,5 тис. га – для пасовищ.

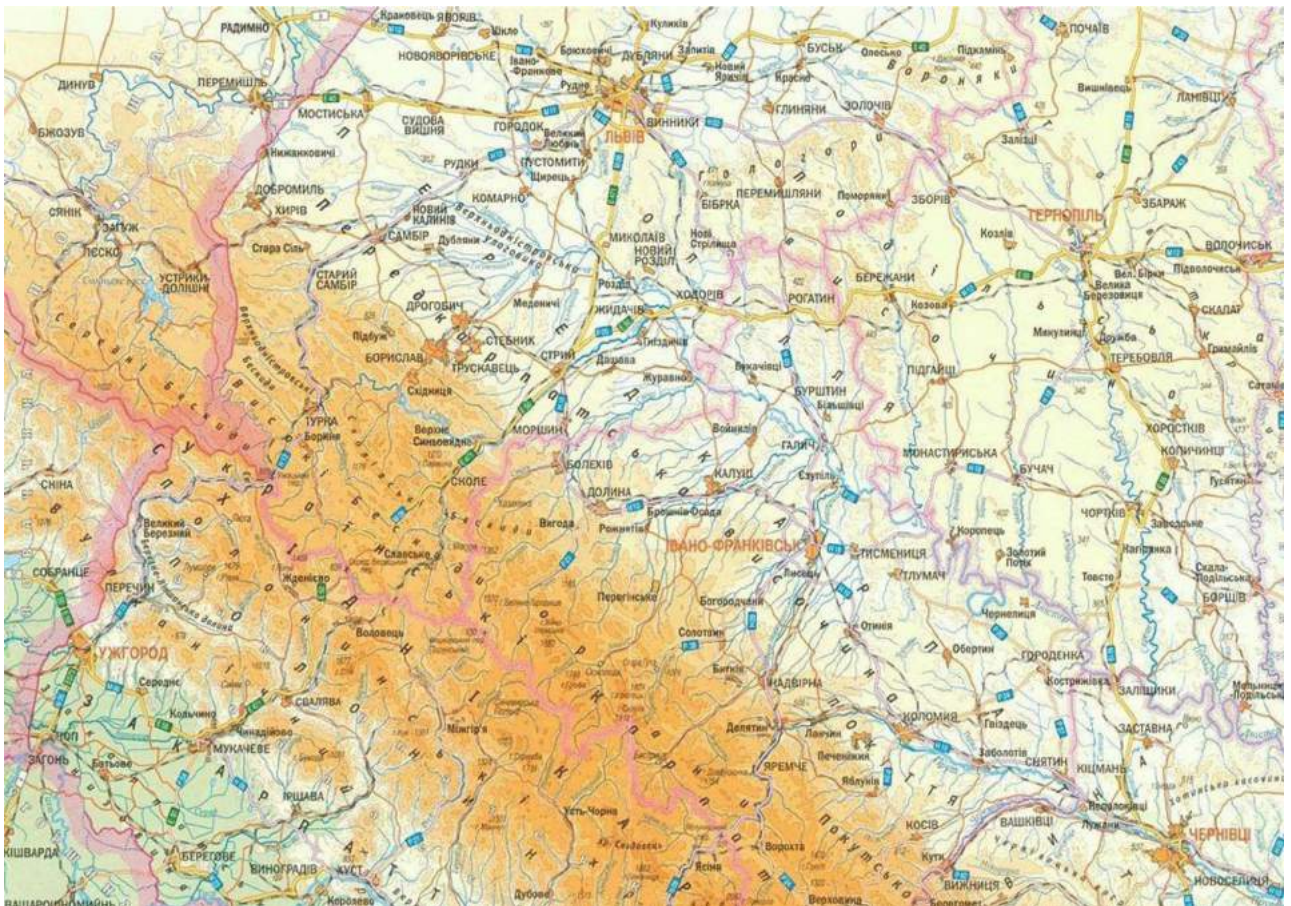

Рис.1 фрагмент карти передкарпаття

[\[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/uk/1/12/Ukrainian_Carpaty.jpg\]](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/uk/1/12/Ukrainian_Carpaty.jpg)

Дрогобицький природно-сільськогосподарський район розташований у Львівській області на заході України. Територія району в основному представлена рівнинним рельєфом з невеликими пагорбами. Територія району розчленована численними річками та струмками, серед яких найбільшими є річки Стир та Серет. У південній частині району протікає річка Дністер, що є однією з найбільших річок України. Більшість території району займають ріллі та лучні землі, на яких ведеться сільське господарство. Також у районі зустрічаються лісові масиви та водні екосистеми, що створюють умови для розвитку туризму та рекреації.

У ландшафті Дрогобицького району переважають високі розчленовані тераси, пов'язані з річками басейну річки Дністер. Окремі блоки характеризуються хвилясто-улоговинною морфоструктурою. Улоговини доволі широкі, а підняття між ними плоскоувалисті. Цей ландшафт зазвичай покритий змішаними лісами, в яких зустрічаються такі деревні породи, як бук, граб, дуб, явір, клен, ялина та ялиця. Ґрунтовий покрив одноманітний і складається з дерново-підзолистих та підзолисто-дернових поверхнево-оглеєних ґрунтів. У долинах головних рік зустрічаються дернові глибокі глейові ґрунти. Стрийський ландшафт відрізняється від Дрогобицького тим, що долинні комплекси переважають над височинами. Широкі плоскі поверхні терас річок Стрий, Свіча та Колодниця не надають передгірного характеру території.

Розташування Карпат в суттєвій мірі впливає на клімат Дрогобицького природно-сільськогосподарського району. Завдяки гірському ландшафту зменшується кількість опадів, тому основна кількість опадів припадає на теплий період року. Крім того, це також впливає на напрямок вітрів, особливо взимку, коли переважає північно-західний вітер.[2]

Висновок:

Дрогобицький природно-сільськогосподарський район, розташований у Львівській області, представляє собою територію з різноманітним ландшафтом та багат шаровою структурою. Рельєф району в основному є рівнинним з невеликими пагорбами, розчленованим річками та струмками, серед яких виділяються річки Стир, Серет і Дністер.

Значна частина території використовується для сільського господарства на ріллях та лучних землях, що визначає господарський потенціал району. Присутність лісових масивів та водних екосистем створює умови для розвитку туризму та рекреації.

Ландшафт Дрогобицького району визначається високими розчленованими терасами, пов'язаними з річками басейну Дністра, покритими змішаними лісами. Ґрунтовий покрив є одноманітним і складається з дерново-підзолистих та підзолисто-дернових ґрунтів.

Розташування Карпат в суттєвій мірі впливає на клімат району, зменшуючи кількість опадів та визначаючи їхній розподіл по року. Гірський ландшафт також впливає на напрямок вітрів, зокрема взимку, коли переважає північно-західний вітер. Ці особливості природно-географічного положення Дрогобицького району визначають його унікальний характер та різноманіття природних ресурсів, які створюють сприятливі умови для розвитку різних галузей економіки та туризму.

1.3 Клімат

Клімат відіграє важливу роль у процесах ґрунотворення та розподілу ґрунтів на Землі. Його вплив на механізми ґрунотворення та еволюцію ґрунтів визначає кліматичні умови у ґрунтах (клімат ґрунту), які взаємодіють з іншими факторами ґрунотворення, такими як рослинність, життєдіяльність організмів ґрунту та ґрунотворні породи. Сонячна радіація слугує джерелом для більшості природних процесів, що відбуваються в атмосфері, гідросфері та педосфері. Енергетичний стан підстильної поверхні та приземних шарів атмосфери визначається надходженням сумарної сонячної радіації, чия величина залежить від висоти сонця над горизонтом, тривалості дня та хмарності атмосфери.

Частина променевої енергії Сонця відбивається назад в атмосферу. Величина відбитої радіації залежить від альbedo земної поверхні, яке за рік змінюється по території області від 22% у гірській частині до 24% на рівнинній території. Найбільше сонячної енергії відбивається взимку від поверхні ґрунту, коли високе альbedo снігового покриву досягає 52–86%. На весні альbedo зменшується до 21–22%, а влітку – до 17–20%, знову збільшуючись восени до 21%. Таким чином, щорічні баланси короткохвильової радіації на території області коливаються від 2,350 до 2,750 МДж/м². Різниця між надходженням та витратою короткохвильової та довгохвильової радіації формує радіаційний баланс земної поверхні. Річні величини радіаційного балансу земної поверхні на території області змінюються від 1,250 (на півночі та північному сході) до 1,350 МДж/м² (на півдні та південному заході). Ця сонячна радіація витрачається на випаровування (80%), турбулентний теплообмін з атмосферою та на тепловий потік у ґрунт. У процесі формування клімату радіаційні чинники тісно пов'язані з циркуляцією атмосфери, створюючи зони високого і низького тиску внаслідок нерівномірного нагрівання земної поверхні, що породжує вітри для вирівнювання цих відмінностей.

В цілому, клімат у Дрогобицькому природно-сільськогосподарському районі помірно-континентальний, з відносно м'якою зимою, довгою вологою весною, нежарким літом та відносно сухою осінню. Вологість повітря доволі висока, особливо влітку, коли вона досягає 85%. Атмосферний тиск у місті є пониженим, становлячи від 725 до 745 мм ртутного стовпчика.

Середньорічна температура повітря у місті становить $+7,4^{\circ}\text{C}$. Найхолодніша п'ятиденка забезпеченістю 0,98 становить $-20,0^{\circ}\text{C}$, а найжаркіша п'ятиденка забезпеченістю 0,98 становить $+27,0^{\circ}\text{C}$. Найтепліший місяць у Дрогобичі - липень, з середньою температурою $+17,7^{\circ}\text{C}$, а найхолодніший місяць - січень, з середньою температурою $-4,0^{\circ}\text{C}$.

Річні суми опадів коливаються в межах від 600 до 800 мм. Загалом, клімат у Дрогобичі сприятливий для сільського господарства.[5]

Висновок:

Текст висвітлює важливість клімату у процесах ґрунтоутворення та його вплив на формування клімату ґрунту. Сонячна радіація, яка служить джерелом енергії для багатьох природних процесів, визначає енергетичний стан атмосфери та підстильної поверхні. Розглянуті аспекти, такі як альbedo земної поверхні та радіаційний баланс, надають інформацію про характеристики території. Текст також детально описує зміни альbedo на різних стадіях року та їх вплив на відбиття сонячної радіації. Зазначено, що річні баланси короткохвильової радіації коливаються, враховуючи різноманітність умов та ландшафтів. Описано витрату сонячної енергії на випаровування, теплообмін та тепловий потік у ґрунт, які також важливі для розуміння кліматичних умов.

Загальний висновок стосується клімату Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, характеризує його як помірно-континентальний з властивими сезонними змінами температур та опадів. Важливий акцент робиться на сприятливості такого клімату для сільського господарства в даній області.

1.4 Гідрогеологічні умови

Підземні води відіграють ключову роль у природному середовищі, в значній мірі визначаючи його характеристики. Глибина, на якій розташовані підземні води, їхній хімічний склад та динаміка мають суттєвий вплив на закономірності розподілу ґрунтово-рослинного покриву та протікання ґрунтоутворних процесів. На досліджуваній території, включаючи Передкарпаття загалом, властивості ґрунтів та стан ґрунтового покриву суттєво визначаються водами четвертинних відкладів. Територія Передкарпаття виділяється як самостійна гідрогеологічна область, яка включає Передкарпатський крайовий прогин із двома районами. Розглядувана територія належить до гідрологічного району вод алювіальних відкладів річкових долин правобережної частини басейну Дністра. Підземні води на цій території розташовані на глибині 5–7–10 метрів, мають низький напір та продуктивність алювіального водного горизонту від 2 до 3 м/год, іноді до 10 м/год. Ці води є прісними, мають мінералізацію у межах 0,5–1,0 г/л. Загальна жорсткість вод алювіальних відкладів коливається від 0,33 до 30,4 м/екв, а постійна жорсткість – від 0,39 до 10,94 м/екв. Хімічний склад підземних вод четвертинних відкладів сформувався внаслідок взаємодії комплексу фізико-географічних умов місцевості, рельєфу, клімату, мінерального складу і фізичних властивостей водовмісних порід, їхньої покрівлі та дії живих організмів. Атмосферні опади, які поповнюють запаси ґрунтових вод, проникають через покрівлю водоносних горизонтів і, взаємодіючи з порідами, збагачуються розчинами солей. [3]

Висновок:

Представлений текст розкриває значущий вплив підземних вод на природне середовище, особливо в контексті Передкарпаття. Він вказує на ключову роль глибини, хімічного складу та динаміки підземних вод у визначенні характеристик природи, зокрема властивостей ґрунтів та стану ґрунтового покриву.

Особлива увага приділена території Передкарпаття як гідрогеологічній області, яка визначається як самостійна гідрогеологічна одиниця з Передкарпатським крайовим прогином та двома районами. Зазначено, що властивості ґрунтів на цій території суттєво визначаються водами четвертинних відкладів.

Описано параметри підземних вод, такі як глибина розташування, напір, та продуктивність алювіального водного горизонту, а також їхні хімічні характеристики. Зазначено, що підземні води на цій території є прісними, з мінералізацією у певних межах.

Висновок підкреслює, що хімічний склад підземних вод у даному регіоні формується через взаємодію різноманітних факторів природного середовища. Атмосферні опади відіграють важливу роль у поповненні запасів ґрунтових вод, що впливає на їхню розчинність та хімічний склад.

1.5 Рослинний покрив

Дрогобицький сільськогосподарський район має різноманітний рослинний покрив, який визначається кліматом, ґрунтовими умовами та антропогенним впливом. Основні елементи рослинного покриву включають:

Сільськогосподарські культури: Значна частина земель району використовується для сільськогосподарських потреб, таких як посів і вирощування зернових культур, овочів, садівництво та інших поліпшених рослинницьких видів.

Луки та пасовища: Деякі землі використовуються для випасу худоби та заготівлі сіна. Це може включати луки та пасовища, де ростуть трави і багато видів трав'янистих рослин.

Водні екосистеми: Вода також впливає на рослинний покрив. Вздовж річок та водойм можна знайти водні рослини та вологолюбні види.

Антропогенні елементи: Урбанізовані території та інфраструктура також впливають на рослинний покрив. Тут можна зустріти парки, газони, дерева вуличних насаджень та інші види, створені людьми.

Залежно від конкретного регіону в рамках Дрогобицького сільськогосподарського району може спостерігатися різноманіття рослин, що адаптовані до місцевих умов і виконують різні екологічні функції.

Флора Дрогобицького сільськогосподарського району представлена різноманіттям рослин, яке адаптоване до конкретних умов клімату, ґрунтів та природного середовища регіону. Основні компоненти флори включають:

Трав'янисті Рослини:

Польові трави (різновиди зернових, такі як пшениця, ячмінь, овес), Конюшина, Бур'яни (наприклад, осот, ромашка, лобода), Трави для випасу худоби (райграс, Костриця, овес)

Водні та Болотні Рослини:

Осока, Очерет, Латаття, Лілії, Ряска та інші

Лікарські та Ароматичні Рослини:

Ромашка, Полин, Корінь лободи, М'ята, Тим'ян та інші

Ця рослинність створює різноманіття екосистем, забезпечуючи різні екологічні послуги, такі як збереження ґрунтів, водоносних функцій, а також створення природного пейзажу. Зазначте, що точний склад флори може змінюватися в залежності від конкретного місця в рамках району.[4,10]

Висновок:

Дрогобицький сільськогосподарський район відзначається різноманітним рослинним покривом, який формується під впливом клімату, ґрунтових умов та антропогенного впливу. Розглянуті основні компоненти рослинного покриву, які включають сільськогосподарські культури, луки та пасовища, водні екосистеми та антропогенні елементи.

Зазначено, що різноманіття рослин адаптоване до місцевих умов і виконує різні екологічні функції. Флора району представлена широким спектром трав'янистих рослин, водних і болотних видів, а також лікарських та ароматичних рослин.

Важливо відзначити, що флора Дрогобицького сільськогосподарського району виконує різні екологічні функції, такі як збереження ґрунтів, водоносних функцій, а також сприяння створенню природного пейзажу. Точний склад флори може варіюватися в залежності від конкретного місця в рамках району, що підкреслює різноманітність екосистем.

1.6 Ґрунтовий покрив

ґрунтовий покрив території дослідження:

дернові опідзолені ґрунти.

дерново-середньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти.

дерновосередньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні супіщані та суглинкові ґрунти.

лучні ґрунти.

дернові суглинкові ґрунти.

Дернові опідзолені ґрунти

це ґрунти, які відносяться до дернового типу, характеризуються процесами опідзолювання та мають свої унікальні характеристики. Опідзолювання — це процес виносу з верхніх горизонтів ґрунтів розчинених сполук заліза, алюмінію, а також гумусу, що веде до утворення відповідного профілю ґрунту.

Основні характеристики:

Дернові опідзолені ґрунти є одним з основних типів ґрунтів і властиві для них певні особливості. Основні характеристики цих ґрунтів включають:

Структура: Дернові опідзолені ґрунти мають відносно добре розвинену гранульовану структуру, що сприяє високій пористості.

Колір: Зазвичай, ці ґрунти мають світло-сірий або світло-коричневий колір. Колір може бути пов'язаний з вмістом гумусу та інших органічних речовин.

Кислотність: Дернові опідзолені ґрунти можуть бути кислими або слабокислими через велику кількість вивітрювання, яке призводить до вищого вмісту кислот.

Вміст гумусу: Ці ґрунти часто мають високий вміст гумусу, оскільки вони розвиваються в умовах помірного вологовітряного клімату, що сприяє утворенню та розкладанню органічних решток.

Мінеральний склад: Дернові опідзолені ґрунти можуть містити різноманітні мінеральні компоненти, такі як кварц, глина, слюда, гіпс та інші. Мінеральний склад може змінюватися в залежності від регіону.

Властивості основних елементів: Ці ґрунти можуть бути бідними на основні елементи, такі як кальцій та магній, через вивітрювання та виноси. Тому, іноді, їм потрібне додаткове внесення добрив для підтримання родючості.

Дренаж: Дернові опідзолені ґрунти можуть бути відносно добре дренованими завдяки своїй структурі та пористості.

Ці характеристики можуть змінюватися в залежності від конкретного місцевого клімату, геології та інших факторів.

Дерново-середньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти:

Основні характеристики цих ґрунтів:

Мають середній вміст гумусу та низьку кислотність.

Добре дреноються та здатні до зберігання вологи.

Мають середню поживність, тому зазвичай застосовуються для землеробства та сільськогосподарського виробництва.

У складі цих ґрунтів можуть бути мінерали, такі як кварц, глини та органічні речовини.

Мають високу кислотність та низький вміст гумусу.

Мають поверхневий шар, що піддався процесу вимивання, тому їх називають поверхнево-оглеєними.

Мають бідний склад ґрунту та низьку поживність, тому вони менш придатні для землеробства та сільськогосподарського виробництва.

Хоча ці ґрунти можуть містити деякі мінерали, вони мають відносно високу кислотність, що зазвичай зменшує їх розчинність.

Дерново-середні та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти можуть відрізнятися у залежності від кліматичних та геологічних умов в різних регіонах світу. Наприклад, в Україні дерново-середні ґрунти використовуються для землеробства через їхню поживність, у той час як сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти можуть зустрічатися у гірських районах та не вважаються придатними для землеробства.

Однією з головних проблем, пов'язаних із цими ґрунтами, є їхня вразливість до ерозії. Ці ґрунти можуть бути вразливими до вивітрювання та вимивання, особливо при невірному використанні землі. Тому важливо приділяти увагу заходам захисту та відновлення ґрунтів, використовуючи такі методи, як введення рослинних залишків, висівання багаторічних трав та використання добрив та інших підходів.

Дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти

Основні характеристики цих ґрунтів:

Ці ґрунти формуються під впливом кліматичних факторів, зокрема високої вологості, в опідзоленому регіоні, що знаходиться на схилах або у верхній частині плоских ділянок.

Дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти характеризуються високим вмістом гумусу та мінеральних речовин, таких як кремній, оксиди заліза та глинисті мінерали. Їхня кислотність може бути високою, що впливає на родючість та використання в сільському господарстві.

Дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти знаходяться переважно в помірних та тропічних кліматичних зонах з високим рівнем опадів.

Завдяки високій кислотності та низькій родючості, ці ґрунти не є ідеальними для сільського господарства. Проте вони можуть бути використані для лісогосподарських цілей та як природні екосистеми. Також, їх можна використовувати для будівництва насипів та ембанкментів.

Дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти вразливі до ерозії через свою невелику міцність, тому необхідно приймати заходи для їх охорони та використання, включаючи методи ландшафтного проектування для зменшення ерозії та втрати ґрунту.

Загалом, ці ґрунти є важливим компонентом екосистем, використовуються у будівництві та мають екологічне значення через збереження вуглецю в ґрунті, сприяючи боротьбі з глобальним потеплінням. Однак їх збереження вимагає обережного підходу та ефективних заходів з охорони та використання.

Лучні ґрунти:

Лучні ґрунти відрізняються від дернових більш глибоким гумусовим профілем (до 70см) і дещо вищим вмістом гумусу (до 5%). Утворилися вони на понижених елементах рельєфу та в заплавах річок на алювіальних, делювіальних та льодовикових відкладах.

Основні характеристики цих ґрунтів:

Характеризуються оглеєністю не тільки ґрунтоутворювальної породи, але й частини ґрунтового профілю.

Водно-фізичні властивості лучних ґрунтів мають негативні показники (пептизованість, ущільненість, оглеєність), що зумовлено неглибоким

заляганням підґрунтових мінералізованих гідрокарбонатно-магнієвих вод, а особливість їх мінералізації впливає на процес ґрунтоутворення.

За неглибокого залягання вода швидко піднімається капілярами до поверхні ґрунту, зумовлюючи надмірне зволоження верхніх горизонтів, що призводить до розвитку процесів оглеєння, заболочування.

Дернові суглинкові ґрунти - це тип ґрунту, що складається переважно з суглинку та мінеральних частинок, а також містить значну кількість органічних решток. Вони зазвичай формуються у помірних кліматичних зонах, де вологість та температура рівномірно розподілені протягом року.

Дернові суглинкові ґрунти мають добру здатність утримувати воду та поживні речовини, що робить їх підходящими для сільського господарства. Однак, якщо їх переробляти неправильно, то можуть виникнути проблеми з ерозією та витоками поживних речовин.

Загалом, дернові суглинкові ґрунти є досить родючими та використовуються для вирощування різних видів рослин, таких як зернові культури, овочі, фрукти та ягоди.

Загалом, дернові суглинкові ґрунти мають деякі особливості, які впливають на їх використання в сільському господарстві.

Основні характеристики цих ґрунтів:

Родючість: дернові суглинкові ґрунти є середньою за родючістю, тобто вони не настільки плідні, як чорноземи, але й не настільки бідні, як піщані ґрунти.

Водопроникність: дернові суглинкові ґрунти мають середню водопроникність, тому їх можна використовувати для зрошення, але при цьому необхідно враховувати ризик ерозії.

Структура: структура дернових суглинкових ґрунтів може бути досить грубо-крихкою, що впливає на їх обробку та вирощування рослин. Тому дернові суглинкові ґрунти потребують ретельної підготовки перед засівом.

Кислотність: дернові суглинкові ґрунти можуть мати різний рівень кислотності, від слабо-кислих до сильно-кислих. Для вирощування більшості рослин необхідна нейтральна або слабо кисла реакція ґрунту, тому у таких

випадках необхідно застосовувати вапняк або інші засоби для зниження кислотності.

У загальному, дернові суглинкові ґрунти є досить поширеними у світі і використовуються для вирощування різних видів рослин. Однак, їх використання потребує деяких знань та навичок, щоб досягти найкращих результатів та зберегти родючість ґрунту на тривалий термін.

Територія має різноманітний ґрунтовий покрив, що дозволяє розвивати різні галузі сільського господарства.

Структура сільськогосподарських угідь Дрогобицького природно-сільськогосподарського району

Загальна площа району становить 266,8 тис. га, із них:

рілля - 75,1 тис. га,

багаторічні насадження - 0,4

сіножаті - 8,9

пасовища-14,5тис.га

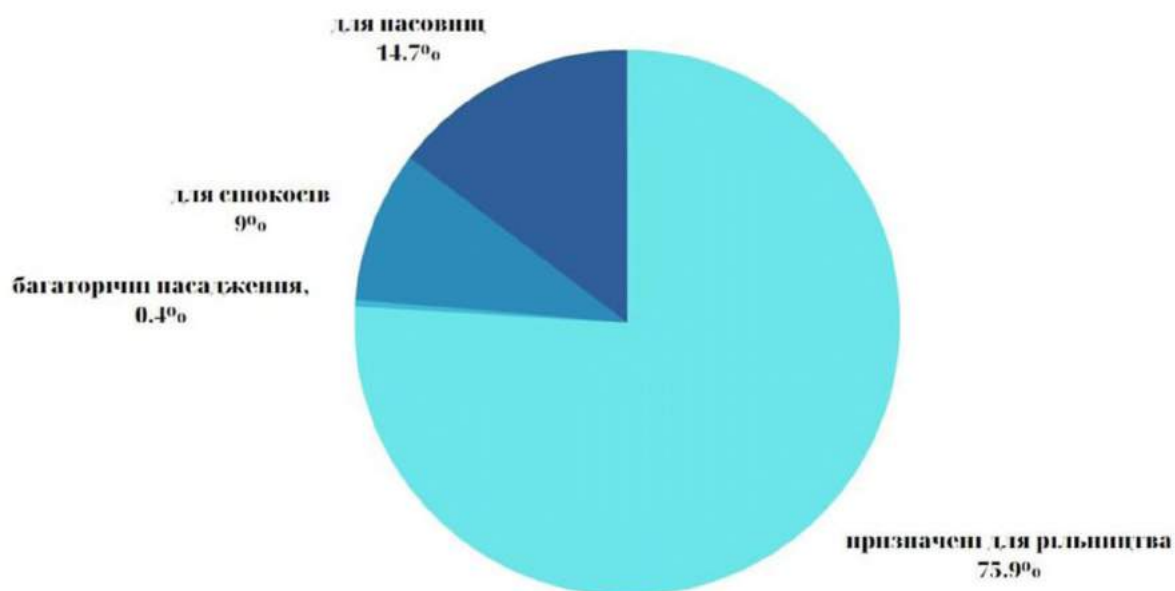

Рис.2 Структура сільськогосподарських угідь Дрогобицького природно-сільськогосподарського району

[5,9]

Висновок:

Дрогобицький природно-сільськогосподарський район характеризується різноманітним рослинним та ґрунтовим покривом, які взаємодіють та визначають агрокосистему регіону. Основні типи ґрунтів у районі включають дерново-середньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти, дерновосередньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні супіщані та суглинкові ґрунти, лучні ґрунти, дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти та дернові суглинкові ґрунти.

Ці ґрунти, в основному, підходять для вирощування зернових та олійних культур. Лучні ґрунти, що зустрічаються в регіонах із високою рівнинною водою та вологою кліматичною зоною, є родючими та підходять для вирощування сінокосів та зеленої маси для тварин. Підзолисті ґрунти, характерні для південно-західних районів та гірських схилів, менш родючі, але можуть бути використані для вирощування хвойних порід лісу.

Таким чином, різноманіття ґрунтів у Дрогобицькому районі дозволяє ефективно використовувати земельні ресурси для вирощування різних культур. Вирощування зернових, олійних та бобових культур, овочів, плодів, сіна та зеленої маси для тварин відображає аграрну різноманітність та важливість регіону у сільському господарстві. [6,7,8]

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

Методи вивчення ґрунтів та змін, що відбуваються у них протягом певних періодів, динаміки сучасних елементарних ґрунтоутворних процесів є тісно пов'язаними із вивченням чинників ґрунтоутворення. Маленька зміна в одному з цих чинників призводить до загальної зміни ґрунту. Вивчення домінуючої ролі чинників ґрунтоутворення є основою порівняльно-географічного методу досліджень ґрунтів. Цей метод широко використовується для вивчення динаміки окремих ґрунтоутворних процесів під впливом антропогенези, зокрема під час освоєння та подальшого окультурення ґрунтів.

Суть порівняльно-географічного методу полягає в паралельному, одночасному вивченні ґрунтів і чинників ґрунтоутворення, у ретельному аналізі всіх змін у будові, властивостях та просторовому розподілі різних ґрунтів через зміну комплексу природних умов або окремих чинників ґрунтоутворення.

Окрім порівняльно-географічного методу, під час вивчення змін властивостей ґрунтів під впливом окультурення застосовується профільний метод. Він дозволяє вивчити та порівняти склад і властивості непорушених і освоєних (окультурених) ґрунтів. Також використовуються методи ґрунтових ключів-аналогів, ґрунтово-режимних спостережень, порівняльно-аналітичний та статистичні методи.

Суть методу ґрунтових ключів-аналогів полягає в детальному генетико-географічному аналізі невеликих репрезентативних ділянок (модальних ділянок) та інтерполяції отриманих результатів на значні території з однотипною структурою ґрунтового покриву. Метод ґрунтово-режимних спостережень застосовується для вивчення динаміки сучасних ґрунтоутворних процесів.

Для аналізу властивостей ґрунтів застосовують фізичні, фізико-хімічні та хімічні методи досліджень. Під час польових досліджень використовують експедиційні, стаціонарні та напівстаціонарні методи вивчення ґрунтів.

2.1. Польові дослідження.

Проведене дослідження дернових ґрунтів відбувалося у межах території Дрогобицького природно-сільськогосподарського району. Дернові ґрунти поширені переважно на терасових схилах вододілів, де вони сформувалися на міоценових та конгломератах.

Розріз було закладено на схилі вододілу південно-східної експозиції крутістю 3-5°. Угіддя: переліг. Переважає Травянистий покрив. Глибина розрізу 1м50см. Зразки було відібрано (через кожні 10см.) для подальших лабораторно-аналітичних досліджень.

2.2 Лабораторно-аналітичні дослідження

Під час лабораторно-аналітичних досліджень головну увагу приділено вивченню складу і властивостей дернових опідзолених ґрунтів лісових біоценозів і агроценозів, з метою встановлення змін у цих ґрунтах під впливом тривалого сільськогосподарського використання в якості орних земель.

У відібраних ґрунтових зразках визначали:

1. Гранулометричний склад за методом Качинського з підготовкою пірофосфатним методом за С.І. Дольовим і А.І. Лічмановою.
2. Щільність твердої фази – пікнометричним методом.
3. Структурно-агрегатний склад, сухе просіювання – ситовим методом.
4. Гігроскопічну вологу – термостатно-ваговим методом.
5. рНсольове – потенціометрично.
6. Гідролітичну кислотність – за методом Каппена.
7. Гумус – за методом Тюріна у модифікації Нікітіна.
8. Обмінні Кальцій і Магній – за методом Гедройца.

Отримані дані після досліджень статистично оброблялися за загальноприйнятими методиками Є.А. Дмитрієва, Б.О. Доспехова з використанням модуля варіаційної статистики.

Висновок:

Методи вивчення ґрунтів та їхніх змін, зокрема динаміки сучасних елементарних ґрунтоутворних процесів, виявляються неодмінно пов'язаними із вивченням чинників ґрунтоутворення. Навіть маленька зміна в одному з цих чинників може вплинути на загальну структуру ґрунту. Порівняльно-географічний метод, який базується на вивченні чинників ґрунтоутворення та їхнього взаємовпливу, є ключовим для розуміння динаміки ґрунтів, зокрема в умовах антропогенезу, що включає освоєння та окультурення ґрунтів.

Паралельне вивчення ґрунтів і чинників ґрунтоутворення за допомогою порівняльно-географічного методу дозволяє ретельно аналізувати зміни в будові, властивостях та просторовому розподілі різних ґрунтів під впливом природних та антропогенних факторів. Додатково використовуються профільний метод, ґрунтові ключі-аналогів, ґрунтово-режимні спостереження та інші методи для глибшого аналізу та порівняння властивостей ґрунтів під впливом окультурення.

Застосування фізичних, фізико-хімічних та хімічних методів досліджень, а також використання різних експедиційних та стаціонарних методів польових досліджень дозволяють отримати об'єктивну картину властивостей ґрунтів та їхньої динаміки. Такий підхід є важливим для розуміння впливу різноманітних факторів на еволюцію ґрунтового покриву в різних екологічних умовах.

3.Морфологічні особливості досліджуваних ґрунтів.

Генетичний профіль ґрунту утворюється в результаті диференціації вихідної материнської породи на морфологічні горизонти під впливом конкретного комплексу загальних і елементарних ґрунтових процесів як природних, так і антропогенних.

Зовнішні особливості морфологічних горизонтів (потужність, колір, глибина гумусового забарвлення, структура, гранулометричний склад, складення, включення, новоутворення, характер переходу між горизонтами), з одного боку, відображають речовинний склад ґрунту, з іншого, якщо вміло їх використовувати, дають можливість судити про характер режимів, що визначають сучасні процеси генези ґрунтів .

Незважаючи на чимраз більшу роль у вивченні ґрунтів методів порівняльно-аналітичного, стаціонарного та моделювання, А.А. Роде особливо виділяє макро і мікроморфологічні методи як засіб у процесі пізнання особливостей будови профілю, деяких явищ перетворення, переміщення, перерозподілу різних компонентів ґрунтової маси загалом і в окремих його горизонтах .

Дернові опідзолені ґрунти характеризуються наявністю гумусово елювіального горизонту (He) глибиною 40 см. Гумусово ілювіального (Hi) глибиною 65--70 см та ілювіального, як правило, оглеєного (Igl), глибиною 80—100 см. Вони добре дреновані, глибоко вилуговані. Як і лучні, дернові ґрунти поділяються на глеюваті та глейові, а для дернових опідзолених ґрунтів Передкарпаття характерним є поверхнєве оглеєння.

Дернові опідзолені ґрунти: поширені найчастіше на широких межиріччях Верхньо -Дністровської рівнини, рідше на Дрогобицькій височині і прилеглих до неї схилах. Переважні площі їх знаходяться в обробітку.

В агровиробничому відношенні ці ґрунти поділяються на слабооґлеєні (ґлюваті і поверхнево-слабооґлеєні) і сильно-оґлеєні (ґлейові та поверхнево-сильнооґлеєні) пілуваті легко та середньосуглинкові. Дернові опідзолені ґрунти досить родючі. Вони легкі для обробітки, добре і глибоко гумусовані, мало зазнають поверхневого перезволоження. Негативною властивістю цих ґрунтів є кисла і часто надто кисла реакція.

Рухомими формами азоту, фосфору і калію вони забезпечені середньо. Основними заходами підвищення їх родючості є вапнування та внесення органічних та мінеральних добрив, переважно фосфорних. (табл.1).

Про ефективність добрив на дернових опідзолених (плакорних) ґрунтах свідчать дослідні дані Передкарпатської дослідної станції .

З наведених даних видно, що внесення азотних добрив разом з фосфорно калійними сприяє підвищенню врожаю цукрових буряків. Якщо ці ґрунти вапнуються, вони стають найбільш придатними під польові та овочеві культури. Обробіток ґрунту полягає у глибокій оранці і вчасному спущуванні під просапними культурами. Дернові опідзолені сильно ґлейові.

Ґрунти через своє перезволоження як поверхневими, так і ґрунтовими водами поступаються продуктивністю перед слабооґлеєними. У дощові роки посіви сільськогосподарських культур на них вимокають. Отже, основним заходом підвищення їх продуктивності є осушення за допомогою гончарного дренажу.

При умові осушення і вапнування ці ґрунти не поступаються ефективною родючістю перед слабооґлеєними ґрунтами, а іноді завдяки більшим запасам поживних речовин и перевищують їх.

Розріз 1б закладено на схилі вододілу південно-західної експозиції крутістю 3-5о. на території дослідження а саме Дрогобицького природо-сільськогосподарського району у 2019 році. У підліску поширений граб, крушина ламка, ліщина і добре розвинутий трав'яний покрив.

Глибина розрізу – 130 см

Hd 0–3 см Дернина, складена переплетеннями з дрібного коріння трав'янистої рослинності.

H or. 3–33 см Гумусово-акумулятивний горизонт світло-сірого забарвлення (10YR 6/2), вологий, зв'язнопіщаний, слабовираженої нетривкої дрібнозернистої структури, ущільнений, горизонт пронизаний корінцями рослин, поширені червоточини, перехід ясний за забарвленням, ледь хвилястий.

PHgl 33–44 см Перехідний гумусований горизонт, світло-сірий з темно-сірими, вохристими плямами (10YR 6/3), неоднорідний, вологий, зв'язнопіщаний, безструктурний, ущільнений, поширені Fe-Mn конкреції (до 10 од /дм²), наявні вохристі плями, зрідка корінці рослин, перехід ясний за забарвленням.

P(h)gl 44–59 см Перехідний до породи дуже слабогумусований горизонт білуватого забарвлення з сірим відтінком (10YR 7/2), неоднорідний, вологий, зв'язнопіщаний, безструктурний, більш ущільнений від попереднього горизонту, присутні бобовини, Fe-Mn конкреції (30–50 од/дм²), зрідка корінці рослин, перехід поступовий за забарвленням.

P1 gl 59–85 см Материнська порода – водно-льодовикові відклади білуватого забарвлення (10YR 7/3), сира, піщана, безструктурна, ущільнена, наявні Fe-Mn конкреції, зрідка корінці рослин, перехід поступовий за забарвленням, язикуватий.

P2 Gl 85–130 см Материнська порода – водно-льодовикові відклади світло-жовтого забарвлення, піщаного гранулометричного складу, безструктурна, сира, ущільнена, з численними вохристими плямами оглеєння.

Морфологічна будова дернових опідзолених ґрунтів вивчалася на модальних ділянках, які розташовані у межах Дрогобицького сільськогосподарського району під лісовою та культурною рослинністю у трьохкратній повторності. Морфологічні показники досліджуваних ґрунтів приведено у (таблиці 3.2).

Генетичні горизонти	Індекси генетичних горизонтів	Потужність і нижня межа генетичних горизонтів
Дернина	Hd	0–3 см
Гумусово-аккумулятивний	H op.	3–33 см
Перехідний гумусований горизонт	PHgl	33–44 см
Перехідний до породи дуже слабогумусований горизонт	P(h)gl	44–59 см
Материнська порода	P1gl	59–85 см
Материнська порода	P2 Gl	85–130 см

Таблиця 3.2

Розріз 1a закладено у межах Дрогобицького природо-сільськогосподарського району. А саме на схилі вододілу південно-східної експозиції крутістю 3-5 ° . Угіддя: переліг. Відібрано зразки (через кожні 10см) для подальших лабораторно-аналітичних досліджень. У підліску поширений , крушина ламка, ліщина і дуже добре розвинутий трав'яний покрив.

Nd 0–5 см Дернина, складена переплетеннями з дрібного коріння трав'янистої рослинності.

H ор. 5–28 см Гумусово-аккумулятивний горизонт темно-сірого забарвлення, вологий, зв'язнопіщаний, слабовираженої нетривкої дрібнозернистої структури, ущільнений, горизонт пронизаний корінцями рослин, поширені червоточини, перехід ясний за забарвленням, ледь хвилястий.

PHgl 28–48 см Перехідний гумусований горизонт, світло-сірий з темно-сірими, вохристими плямами, неоднорідний, вологий, зв'язнопіщаний, безструктурний, ущільнений, наявні вохристі плями, зрідка корінці рослин, перехід ясний за забарвленням.

P(h)gl 48–88 см Перехідний до породи дуже слабогумусований горизонт білуватого забарвлення з сірим відтінком, неоднорідний, вологий, зв'язнопіщаний, безструктурний, більш ущільнений від попереднього горизонту, присутні бобовини, Fe-Mn конкреції, зрідка корінці рослин, перехід поступовий за забарвленням.

P1 gl 88–114 см Материнська порода – водно-льодовикові відклади білуватого забарвлення, сира, піщана, безструктурна, ущільнена, наявні Fe-Mn конкреції, зрідка корінці рослин, перехід поступовий за забарвленням, язичуватий.

P2 G1 114–150 см Материнська порода – водно-льодовикові відклади світло-жовтого забарвлення, піщаного гранулометричного складу, безструктурна, сира, ущільнена, з численними вохристими плямами оглеєння.

Морфологічні показники досліджуваних ґрунтів приведено у (Таблиці 3.3)

Морфологічна будова дернових опідзолених ґрунтів вивчалася на модальних ділянках, які розташовані у межах Дрогобицько сільськогосподарському районі.[7,8]

Генетичні горизонти	Індекси генетичних горизонтів	Потужність і нижня межа генетичних горизонтів
Дернина	Hd	0–5 см
Гумусово-акумулятивний	H op.	5–28 см
Перехідний гумусований горизонт	PHgl	28–48 см
Перехідний до породи дуже слабогумусований горизонт	P(h)gl	48–88 см
Материнська порода	P1gl	88–114 см
Материнська порода	P2 Gl	114–150 см

(Таблиця 3.3) Розріз Дерново опідзоленого ґрунту у Дрогобицького природо-сільськогосподарському районі.

(Додаток А)

4. Оптимізація використання і охорона досліджуваних ґрунтів.

Природно-сільськогосподарський район у Дрогобичі має значний потенціал у сільськогосподарському виробництві, тому раціональне використання ґрунтів стає ключовим аспектом для забезпечення стабільного розвитку цієї галузі.

Один із важливих аспектів раціонального використання ґрунтів полягає в збереженні їхньої плодючості та біорізноманітності. Це можливо завдяки дотриманню принципу раціонального землекористування, що включає наступні аспекти:

Природно-сільськогосподарський район у Дрогобичі має значний потенціал у сільськогосподарському виробництві, тому раціональне використання ґрунтів стає ключовим аспектом для забезпечення стабільного розвитку цієї галузі.

Один із важливих аспектів раціонального використання ґрунтів полягає в збереженні їхньої плодючості та біорізноманітності. Це можливо завдяки дотриманню принципу раціонального землекористування, що включає наступні аспекти:

Збереження родючості ґрунту вимагає правильної сівозміни та використання заходів для охорони та відновлення родючості, таких як внесення органічних та мінеральних добрив, використання зеленої маси, компостування тощо.

1. Обмеження ерозії стає актуальним у зв'язку із складним рельєфом Дрогобицького району, який спричиняє підвищений ризик виникнення ерозії ґрунтів. Зменшення цього ризику вимагає використання технологій обробітку ґрунту, що не порушують його структуру та захищають від зносу вітром та водою.
2. Захист від забруднення є важливим аспектом для збереження якості ґрунту. Потрібно запобігати забрудненню шкідливими речовинами,

такими як важкі метали, пестициди, добрива, нафтопродукти, дотримуючись правил технології внесення добрив та застосування інших засобів захисту рослин.

3. Забезпечення стійкості виробництва є ще однією важливою складовою. Збереження та захист ґрунтів визначається як ключове завдання, оскільки від якості ґрунту залежить врожайність сільськогосподарських культур.

Для раціонального використання та охорони ґрунтів в Дрогобичі необхідно вживати наступні заходи:

1. Регулярно проводити агрохімічний аналіз ґрунту та дотримуватись рекомендацій щодо внесення мінеральних добрив і пестицидів у необхідній кількості, дотримуючись при цьому правил використання засобів захисту рослин.
2. Використовувати систему зрошення для зменшення ерозійних процесів та втрат вологи в ґрунті. Важливо обрати оптимальний режим зрошення для уникнення переводу ґрунтів у занадто вологий або сухий стан.
3. Застосовувати систему безорної обробки ґрунту для збереження гумусового шару та покращення якості ґрунту, обираючи оптимальний час та глибину обробки з урахуванням типу ґрунту та погодних умов.
4. Використовувати органічні добрива для збільшення вмісту гумусу в ґрунті та підвищення його родючості, з урахуванням при цьому погодних умов.
5. Запроваджувати систему ротаційного землеробства для підвищення родючості ґрунту та зменшення ризику зараження рослин шкідниками та хворобами, з урахуванням при цьому типу ґрунту та відповідності культур, які висіваються.
6. Забезпечити відповідне утилізування відходів сільськогосподарської продукції, використовуючи для цього спеціальні технології переробки та утилізації.

7. Захищати ґрунт від ерозії та втрати родючості за допомогою заходів з меліорації та створення зон зеленого відпочинку. Важливо також забезпечити належне утримання меліоративних систем та зелених насаджень.

Загалом, впровадження цих заходів дозволить зберегти та покращити якість ґрунтів у Дрогобичі, забезпечити стабільне виробництво сільськогосподарської продукції та підвищити рівень життя населення.[11]

Вплив і дози співвідношення добрив на врожай

№Дослід	Варіанти дослід	Урожай в середньому за 2р.ц/га
1	Контроль-гній 20 т/га	220
2	Гній 20 т/га + N60 P60 кг/га	330
3	Гній 20 т/га + N60 K60 кг/га	408
4	Гній 20 т/га + P60 K60 кг/га	360
5	Гній 20 т/га + N90 P90 K30 кг/га	400
6	Гній 20 т/га + N120 P120 K120 кг/га	605
7	Гній 20 т/га + P50 кг/га в рядки	350

Табл.1

Висновок:

Природно-сільськогосподарський район Дрогобича обізнаний зі своїм великим потенціалом у виробництві сільськогосподарської продукції. Збалансоване та раціональне використання земель є важливим аспектом для забезпечення стійкого розвитку цієї галузі. Однак, основною вимогою є збереження родючості ґрунту та біорізноманіття, які взаємодіють із продуктивністю. Дотримання принципів раціонального використання земель, включаючи збереження родючості, протидію ерозії, та захист від забруднення, є ключовим для забезпечення сталого сільськогосподарського розвитку.

Важливим завданням є збереження та захист ґрунту в районі Дрогобича, оскільки від його якості залежить висока врожайність. Реалізація заходів, таких

як правильний сівозмін, використання органічних та мінеральних добрив, зелене добриво, компостування та застосування відповідних методів обробки ґрунту для обмеження ерозії, допомагатиме забезпечити високу якість ґрунту. Додаткові заходи, наприклад, запобігання забрудненню ґрунту шкідливими речовинами, сприятимуть сталому та екологічно чистому сільськогосподарському виробництву.

ВИСНОВКИ

Висновок 1.1

Передкарпаття розташоване в межах Передкарпатського крайового прогину, який складається з внутрішньої і зовнішньої зон з різною історією розвитку і будовою. Зовнішня зона формувалася в тортоні-сарматі на південно-західній окраїні мезозойської платформи, тоді як внутрішня зона виникла на початку неогену на північно-східному краї Карпатської геосинклінали.

Зовнішня зона включає породи тортону і сармату, а внутрішня зона складається з більш давніх молас, включаючи крейдові, палеогенові і неогенові відклади. Контакт між зовнішньою і внутрішньою зонами проявляється у формі насуву та глибинного розлому.

Грунтотворні породи визначають основні характеристики ґрунтів. Наприклад, досліджувані ґрунти Дрогобицької передгірської структурно-ерозійної височини виникають на основі карпатських делювіальних безкарбонатних суглинків.

Загальною характеристикою структури Передкарпатського прогину є розмаїття тектонічних зон, різноманітність відкладів і формувань, що призводить до створення унікального геологічного середовища в регіоні.

Висновок 1.2

Дрогобицький природно-сільськогосподарський район, розташований у Львівській області, представляє собою територію з різноманітним ландшафтом та багат шаровою структурою. Рельєф району в основному є рівнинним з невеликими пагорбами, розчленованим річками та струмками, серед яких виділяються річки Стир, Серет і Дністер.

Значна частина території використовується для сільського господарства на ріллях та лучних землях, що визначає господарський потенціал району. Присутність лісових масивів та водних екосистем створює умови для розвитку туризму та рекреації.

Ландшафт Дрогобицького району визначається високими розчленованими терасами, пов'язаними з річками басейну Дністра, покритими змішаними лісами. Грунтовий покрив є одноманітним і складається з дерново-підзолистих та підзолисто-дернових ґрунтів.

Розташування Карпат в суттєвій мірі впливає на клімат району, зменшуючи кількість опадів та визначаючи їхній розподіл по року. Гірський ландшафт також впливає на напрямок вітрів, зокрема взимку, коли переважає північно-західний вітер. Ці особливості природно-географічного положення Дрогобицького району визначають його унікальний характер та різноманіття природних ресурсів, які створюють сприятливі умови для розвитку різних галузей економіки та туризму.

Висновок 1.3

Текст висвітлює важливість клімату у процесах ґрунтоутворення та його вплив на формування клімату ґрунту. Сонячна радіація, яка служить джерелом енергії для багатьох природних процесів, визначає енергетичний стан атмосфери та підстильної поверхні. Розглянуті аспекти, такі як альbedo земної поверхні та радіаційний баланс, надають інформацію про характеристики території.

Текст також детально описує зміни альbedo на різних стадіях року та їх вплив на відбиття сонячної радіації. Зазначено, що річні баланси короткохвильової радіації коливаються, враховуючи різноманітність умов та ландшафтів.

Описано витрату сонячної енергії на випаровування, теплообмін та тепловий потік у ґрунт, які також важливі для розуміння кліматичних умов.

Загальний висновок стосується клімату Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, характеризуючи його як помірно-континентальний з властивими сезонними змінами температур та опадів. Важливий акцент робиться на сприятливості такого клімату для сільського господарства в даній області.

Висновок 1.4

Представлений текст розкриває значущий вплив підземних вод на природне середовище, особливо в контексті Передкарпаття. Він вказує на ключову роль глибини, хімічного складу та динаміки підземних вод у визначенні характеристик природи, зокрема властивостей ґрунтів та стану ґрунтового покриву.

Особлива увага приділена території Передкарпаття як гідрогеологічній області, яка визначається як самостійна гідрогеологічна одиниця з Передкарпатським крайовим прогином та двома районами. Зазначено, що властивості ґрунтів на цій території суттєво визначаються водами четвертинних відкладів.

Описано параметри підземних вод, такі як глибина розташування, напір, та продуктивність алювіального водного горизонту, а також їхні хімічні характеристики. Зазначено, що підземні води на цій території є прісними, з мінералізацією у певних межах.

Висновок підкреслює, що хімічний склад підземних вод у даному регіоні формується через взаємодію різноманітних факторів природного середовища. Атмосферні опади відіграють важливу роль у поповненні запасів ґрунтових вод, що впливає на їхню розчинність та хімічний склад.

Висновок 1.5

Дрогобицький сільськогосподарський район відзначається різноманітним рослинним покривом, який формується під впливом клімату, ґрунтових умов та антропогенного впливу. Розглянуті основні компоненти рослинного покриву, які включають сільськогосподарські культури, луки та пасовища, водні екосистеми та антропогенні елементи. Зазначено, що різноманіття рослин адаптоване до місцевих умов і виконує різні екологічні функції. Флора району представлена широким спектром трав'янистих рослин, водних і болотних видів, а також лікарських та ароматичних рослин.

Важливо відзначити, що флора Дрогобицького сільськогосподарського району виконує різні екологічні функції, такі як збереження ґрунтів, водоносних функцій, а також сприяння створенню природного пейзажу. Точний склад флори може варіюватися в залежності від конкретного місця в рамках району, що підкреслює різноманітність екосистем.

Висновок 1.6

Дрогобицький природно-сільськогосподарський район характеризується різноманітним рослинним та ґрунтовим покривом, які взаємодіють та визначають агроекосистему регіону. Основні типи ґрунтів у районі включають дерново-середньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти, дерновосередньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні супіщані та суглинкові ґрунти, лучні ґрунти, дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти та дернові суглинкові ґрунти.

Ці ґрунти, в основному, підходять для вирощування зернових та олійних культур. Лучні ґрунти, що зустрічаються в регіонах із високою рівнинною водою та вологою кліматичною зоною, є родючими та підходять для вирощування сінокосів та зеленої маси для тварин. Підзолисті ґрунти, характерні для південно-західних районів та гірських схилів, менш родючі, але можуть бути використані для вирощування хвойних порід лісу.

Таким чином, різноманіття ґрунтів у Дрогобицькому районі дозволяє ефективно використовувати земельні ресурси для вирощування різних культур. Вирощування зернових, олійних та бобових культур, овочів, плодів, сіна та зеленої маси для тварин відображає аграрну різноманітність та важливість регіону у сільському господарстві.

Висновок 2(2.1)

Методи вивчення ґрунтів та їхніх змін, зокрема динаміки сучасних елементарних ґрунтоутворних процесів, виявляються неодмінно пов'язаними із вивченням чинників ґрунтоутворення. Навіть маленька зміна в одному з цих чинників може вплинути на загальну структуру ґрунту. Порівняльно-географічний метод, який базується на вивченні чинників ґрунтоутворення та

їхнього взаємовпливу, є ключовим для розуміння динаміки ґрунтів, зокрема в умовах антропогенезу, що включає освоєння та окультурення ґрунтів.

Паралельне вивчення ґрунтів і чинників ґрунтоутворення за допомогою порівняльно-географічного методу дозволяє ретельно аналізувати зміни в будові, властивостях та просторовому розподілі різних ґрунтів під впливом природних та антропогенних факторів. Додатково використовуються профільний метод, ґрунтові ключі-аналогів, ґрунтово-режимні спостереження та інші методи для глибокого аналізу та порівняння властивостей ґрунтів під впливом окультурення.

Застосування фізичних, фізико-хімічних та хімічних методів досліджень, а також використання різних експедиційних та стаціонарних методів польових досліджень дозволяють отримати об'єктивну картину властивостей ґрунтів та їхньої динаміки. Такий підхід є важливим для розуміння впливу різноманітних факторів на еволюцію ґрунтового покриву в різних екологічних умовах.

Висновок 4

Природно-сільськогосподарський район Дрогобича обізнаний зі своїм великим потенціалом у виробництві сільськогосподарської продукції. Збалансоване та раціональне використання земель є важливим аспектом для забезпечення стійкого розвитку цієї галузі. Однак, основною вимогою є збереження родючості ґрунту та біорізноманіття, які взаємодіють із продуктивністю. Дотримання принципів раціонального використання земель, включаючи збереження родючості, протидію ерозії, та захист від забруднення, є ключовим для забезпечення сталого сільськогосподарського розвитку. Важливим завданням є збереження та захист ґрунту в районі Дрогобича, оскільки від його якості залежить висока врожайність. Реалізація заходів, таких як правильний сівозмін, використання органічних та мінеральних добрив, зелене добриво, компостування та застосування відповідних методів обробки ґрунту для обмеження ерозії, допомагатиме забезпечити високу якість ґрунту. Додаткові заходи, наприклад, запобігання забрудненню ґрунту

шкідливими речовинами, сприятимуть сталому та екологічно чистому сільськогосподарському виробництву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Структурно-тектонічна карта західних областей України. Масштаб 1:200 000/ За ред. М. Д. Будеркевича, Є. С. Дворянина. Київ : УкрГеофізика. 1991
2. Природа Львівської області / За ред. К. І. Геренчука. Львів : Видавництво Львівського університету. 1972. 152 с
3. Богуцький А. Б, Демедюк М. С. Плейстоценові відклади. Природа Львівської області / за ред. доктора геогр. наук, проф. К. І. Геренчука. Львів : Видавництво Львівського університету. 1972. С. 20–26
4. Мшанецька Н. В. Аналіз флори Малого Полісся (Україна): автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00.01. Київ. 1995. 24 с
5. Національний атлас України. Київ : Картографія. 2007. 435 с.
6. Кирильчук А. А., Позняк С. П. Дерново-карбонатні ґрунти (рендзини) Малого Полісся : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
7. Козловський Б. І., Садовий В. М., Крута Н. С. Водні ресурси Львівської області. Львів : ЗУКЦ. 2013. 100 с
8. Корінько О. М. Букові ліси Подільської височини (флористичні та еколого-ценотитичні особливості, наукові основи охорони): автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00.05. Київ. 2004. 21 с
9. Нормативна грошова оцінка земель в Україні Зіновій Паньків, Тарас Ямелинець. 2021р
10. Мшанецька Н. В. Аналіз флори Малого Полісся (Україна): автореф. дис. ... канд. біол. Наук
11. Природо – Сільськогосподарське районування України Осепчук. Мартин. Чумаченко. 2023р.

ДОДАТКИ

Додаток А

Відгук

на курсову роботу студента 4 курсу кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів
географічного факультету Львівського національного університету
імені Івана Франка

Фігель Миколи Мар'яновича

„ДЕРНОВІ ҐРУНТИ ДРОГОБИЦЬКОГО ПРИРОДНО- СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУ”

Дернові ґрунти є одними із найбільш поширених та залучених до орних земель у межах Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, який відноситься до Верхньо-Дністровського природно-сільськогосподарського округу. Дослідження дернових ґрунтів даного району має насамперед практичне значення у зв'язку зі зростаючим попитом на продукти сільськогосподарського виробництва, який диктує необхідність оптимального використання ґрунтових ресурсів та збереження їх природної родючості. З метою вивчення особливостей дернових ґрунтів, їхнього впливу на сільськогосподарську діяльність у контексті сучасних агротехнік та визначення рекомендацій щодо ефективних шляхів підвищення родючості та стійкості даних ґрунтів проведено комплексний аналіз їх морфогенетичних та агроекологічних властивостей.

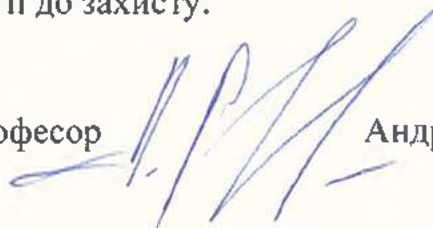
Фігель Микола провів дослідження дернових суглинкових ґрунтів у межах Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, які поширені переважно на терасованих схилах вододілів, де вони сформувалися на делювіальних суглинках, водно-льодовикових та міоценових відкладах. Для забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу Дрогобицького природно-сільськогосподарського району та збереження біорізноманіття екосистем у межах території досліджень надзвичайно важливим є вивчення сучасного стану ґрунтів сільськогосподарських земель та виявлення потенційних проблем і ризиків, пов'язаних з їхнім нераціональним використанням.

Здобувач самостійно, використовуючи значний об'єм літературних джерел, фондових і картографічних матеріалів, здійснив детальний аналіз зібраного матеріалу, провів польовий етап дослідження дернових ґрунтів у межах Дрогобицького природно-сільськогосподарського району. У курсовій роботі представлено картографічний та графічний матеріал, що покращує сприйняття текстової частини.

Матеріали досліджень можуть бути використані для вдосконалення природно-сільськогосподарського районування, впровадження нових стратегій землекористування та будуть корисними при коригуванні матеріалів ґрунтових обстежень досліджуваної території, бонітетній і вартісній оцінці ґрунтів Дрогобицького природно-сільськогосподарського району та суміжних районів.

За своєю актуальністю, змістом, науково-практичним значенням робота Фігель Миколи повністю відповідає вимогам, які ставляться до курсових робіт, що дає нам підстави рекомендувати її до захисту.

Науковий керівник,
доктор географічних наук, професор

Андрій Кирильчук

РЕЦЕНЗІЯ

на курсову роботу студента 4 курсу кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів
географічного факультету Львівського національного університету
імені Івана Франка
Фігель Миколи Мар'яновича

„ДЕРНОВІ ҐРУНТИ ДРОГОБИЦЬКОГО ПРИРОДНО- СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУ”

Дернові ґрунти є одними із найбільш залучених до орних земель у межах Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, що створює передумови для їх інтенсивного сільськогосподарського використання. Дослідження морфогенетичних властивостей дернових ґрунтів даного району в умовах інтенсивного і тривалого аграрного навантаження має передусім практичне значення, зумовлене необхідністю оптимального використання ґрунтів сільськогосподарських земель та збереження їх природної родючості. З метою вивчення морфогенетичних особливостей дернових ґрунтів та негативного впливу на них сучасних агротехнік, а також вироблення рекомендацій щодо їхнього ефективного використання проведено комплексні ґрунтово-географічні дослідження.

Фігель Микола провів дослідження дернових суглинкових ґрунтів у межах Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, які поширені переважно на терасованих схилах вододілів, де вони сформувалися на делювіальних суглинках, водно-льодовикових та міоценових відкладах і найчастіше використовуються як орні землі. Відтак для забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу Дрогобицького природно-сільськогосподарського району надзвичайно важливим є вивчення сучасного стану ґрунтів сільськогосподарських земель та виявлення потенційних проблем і ризиків, пов'язаних з їхнім нераціональним використанням.

У курсовій роботі Фігель Микола здійснив аналіз зібраного матеріалу, провів польовий етап дослідження дернових ґрунтів, відібрав зразки для проведення подальших лабораторно-аналітичних досліджень даних ґрунтів. У роботі приведено всебічну характеристику морфологічних особливостей досліджуваних ґрунтів. Також у курсовій роботі представлено картографічний та графічний матеріал, що покращує сприйняття текстової частини.

Курсова робота Фігель Миколи актуальна, написана на достатньому науково-методичному рівні, має необхідні елементи щодо їх практичного впровадження, базується на детальному аналізі літературних, польових, картографічних та фондових матеріалів.

Курсова робота Фігель Миколи повністю відповідає вимогам, які ставляться до курсових робіт, що дає підстави, за умови належного захисту, оцінити її на оцінку «Відмінно».

Рецензент, професор

Зіновій Паньків